

Endring av NTFs etiske regler

Etter at NTFs reviderte etiske regelverk trådte i kraft 1. januar 2012, har Etisk råd støtt på ulike problemstillinger i forbindelse med behandlingen av saker etter regelverket. På bakgrunn av disse erfaringene foreslo Etisk råd at det ble foretatt noen endringer i §13 og i saksbehandlingsreglene pkt. 6, 7 og 8. Disse endingene er nå vedtatt av Representatskapet i NTF 2013.

Tannlegens forhold til kolleger og medarbeidere §13

Etisk råd har det siste året mottatt flere henvendelser som gjelder muligheten til å tilby såkalt henvisningsprovisjon. Eksempelvis kan tenkes at en spesialist tilbyr henvisende tannlege en fast sum eller en prosent av innbetalt pasienthonorar dersom vedkommende henviser pasienter til den aktuelle spesialisten.

Etter en konkret vurdering i en enkeltsak har Etisk råd kommet til at slike henvisningsprovisjoner ikke nødvendigvis vil være i strid med etiske regler § 13, 3. avsnitt. Bestemmelsen oppstiller et krav om at henvisninger må bygge på faglige kriterier, men stiller ikke som krav at faglighet er det eneste kriteriet som kan vektlegges. Dersom en tannlege ville henvist til en aktuell spesialist pga. dennes faglige dyktighet uavhengig av tilbudt godtgjørelse, er det vanskelig å hevde at henvisningen ikke også er bygget på et faglig skjønn. Det er naturlig nok intensjonen med bestemmelsen at tannlegen ikke må la seg påvirke av f.eks. personlig vinning når han velger hvem han henviser til, men dette fremgår ikke uttrykkelig av § 13, 3. avsnitt.

Representatskapet i NTF har nå vedtatt at det inntas en presisering i § 13 som sikrer at henvisningsprovisjoner og andre former for godtgjørelse som gis som motytelse for pasienthenvisning, og som dermed kan være egnet

til å påvirke tannlegers henvisningspraksis på en utilbørlig måte, ikke blir tillatt etter NTFs etiske regler. Dette bringer det etiske regelverket mer på linje med helsepersonelloven § 9 med tilhørende forskrifter. Henvisende tannleges uavhengighet styrkes når det ikke foreligger økonomiske insentiver for vedkommende til å treffe andre valg enn rent faglige. Dette vil bidra til at pasienter og andre kan ha tillit til at tannlegen tar tilstrekkelige faglige hensyn i sin yrkesutøvelse. Endringen vil ikke bare sikre at intensjonen i § 13, 3. avsnitt overholdes, men vil også være i tråd med regelverkets § 1 som understreker at en tannleges oppgave innenfor sitt fagområde er å ivareta sine pasienters helse og at hensynet til pasienten må være overordnet andre hensyn.

NTFs etiske regler § 13 er endret ved å tilføye et nytt 4. avsnitt som skal lyde:

«En tannlege skal verken av tannleger eller andre kreve eller motta noen form for honorar eller vederlag for å henvide eller anbefale en pasient. Tannlegen skal heller ikke betale noen form for honorar eller vederlag for å få henvist en pasient til seg.»

Saksbehandlingsbestemmelser

6. Taushetsplikt

Det enkelte medlem av rådet og medlemmer av lokalforeningsstyrene har taushetsplikt om opplysninger som fremkommer i behandlingen av enkeltsaker. Taushetsplikten gjelder også etter at man har fratrådt som råds- eller styremedlem.

Når medlemmene av lokalforeningsstyrene mottar saker til behandling etter det etiske regelverket, er det selvfølgelig at denne bestemmelsen om taushetsplikt også skal gjelde for dem. Rådet har også i sin saksbehandling tolket taushetspliktbestemmelsen utvidende til også å gjelde medlemmer av

styret i lokalforeningene. Dette bør reflekteres i bestemmelsens ordlyd.

7. Saksbehandling

a. Ansvarsfordeling mellom styret i lokalforeningene og NTFs råd for tannlegeetikk

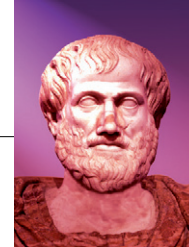
Saker som gjelder overtredelse av de etiske regler, skal oversendes til lokalforeningens styre. Lokalforeningens styre skal foreta de nødvendige undersøkelser, opptre som mekler og forsøke å løse sakene, men kan ikke benytte reaksjonsmulighetene etter § 22/saksbehandlingsbestemmelsene pkt. 8. Slike saker skal oversendes NTFs råd for tannlegeetikk for avgjørelse. Den som har brakt saken inn skal orienteres om dette.

Hvis behandlingen av en sak synes å by på særlige vanskeligheter, kan styret med en gang oversende saken til NTFs råd for tannlegeetikk.

Dersom saken er av prinsipiell karakter/særsilt interesse eller gjelder spørsmål om tolkning av det etiske regelverket, skal NTFs råd for tannlegeetikk ta saken opp til behandling uten at den først er behandlet av lokalforeningens styre.

NTFs råd for tannlegeetikk kan ta opp saker til behandling på eget initiativ.

Erfaringene har vist at noen medlemmer tolker regelverket slik at de fremdeles har et krav på to-instansbehandling av sin sak, uansett om det gjelder en kollegial konflikt, klage fra pasient eller annen 3. part, og uavhengig av om saken gjelder et spørsmål av mer prinsipiell betydning eller ikke. Det fremkommer derfor ikke tydelig nok at noen saker bare kan behandles av Etisk råd, og at lokalforeningsstyret ikke er rette saksbehandlingsinstans. Eksempelvis kan nevnes saker som gjelder generelle spørsmål om hvordan regelverket skal tolkes eller regelbrudd der det må vurderes om medlemmet skal

ilegges en sanksjon. Slike saker kan ikke løses ved dialog mv. og kan derfor ikke finne sin løsning i lokalforeningen ved mekling. Det bør derfor presiseres i regelverket at slike saker kan behandles direkte av Etisk råd dersom dette er mest hensiktsmessig. Det fremgår heller ikke tydelig nok at Etisk råd også må kunne ta denne type saker til behandling på eget initiativ, uten først å forelegge den for lokalforeningsstyret. Dette kan også gjelde saker som i prinsippet har funnet en løsning ved hjelp av lokalforeningsstyret gjennom mekling og betaling av kompensasjon til f.eks. en pasient, men som kan være så alvorlig at rådet likevel ønsker å vurdere om medlemmet skal ilegges en sanksjon for brudd på det etiske regelverket.

b. Pasientopplysninger

Pasientens samtykke må alltid være innhentet dersom ikke-anonymiserte pasientopplysninger skal fremlegges i saken.

c. Mulighet for anonymitet

Dersom den som bringer saken inn for lokalforeningen/NTFs råd for tannlegeetikk ber om anonymitet, skal dette vurderes av lokalforeningsstyret/NTFs råd for tannlegeetikk, eventuelt i samråd med NTFs sekretariat.

d. Partenes rettigheter og plikter

Når en sak er brakt inn for lokalforeningen/NTFs råd for tannlegeetikk, skal den eller de saken gjelder underrettes skriftlig om dette og få mulighet til

å uttale seg skriftlig om saken. Frist for å avgi uttalelse bør vanligvis ikke være kortere enn to uker etter at vedkommende har mottatt underretningen.

I noen saker der det haster å komme til en avgjørelse, f.eks. der et medlem har satt i gang et tiltak som trolig vil være i strid med det etiske regelverket, kan en fire ukers tilsvarsfrist forsinke en avgjørelse og gjøre det vanskeligere å reversere konsekvensene av det aktuelle tiltaket.

Pkt. 7 er nå endret slik at tilsvarsfristen som hovedregel ikke bør være kortere enn to uker. Lokalforeningsstyret og Etisk råd får dermed mulighet til å sette både kortere og lengre tilsvarsfrister ut fra hensynet til hhv. sakens natur og til medlemmet.

I saker som behandles i NTFs råd for tannlegeetikk kan vedkommende tannlege i tillegg til skriftlig tilsvare kreve å få redegjøre muntlig for saken i møte i rådet. Det er adgang til å ha med seg jurist eller annen rådgiver i et slikt møte.

Den som har brakt saken inn, kan få mulighet til å kommentere tilsvaret fra den eller de saken gjelder.

Medlemmer som tilskrives i forbindelse med en konkret sak, plikter å avgi forklaring overfor lokalforeningsstyret/NTFs råd for tannlegeetikk. Dersom slik forklaring ikke er mottatt innen fristens utløp, kan saken tas opp til avgjørelse basert på den informasjon som foreligger.

I praksis mottok klager alltid innklaget tannleges tilsvare, men ble ikke uttrykkelig tilbudt muligheten til

å komme med ytterligere skriftlige kommentarer. Dette var heller ikke påkrevd, jf. at det tidligere sto «kan» få mulighet. Dersom klager mener at det er behov for å komme med ytterligere opplysninger/imøtegå innklaget tannleges tilsvare vil han/hun imidlertid kunne gjøre dette på eget initiativ. Når bestemmelsen i praksis bare gir en rettighet for klager til å orienteres om innklaget tannleges tilsvare, er bestemmelsen nå endret slik at den reflekterer dette.

8. Reaksjoner ved overtredelser

Dersom en tannlege har overtrådt de etiske regler har rådet følgende reaksjonsmuligheter:

- Meddele kritikk av forholdet og eventuelt gi pålegg om at dette beklages og/eller bringes til opphør. Ved alvorlige overtredelser kan rådet innstille overfor hovedstyret på følgende:
- Tannlegen ilegges en bot, begrenset oppad til 1/2G (folketrygdens grunnbeløp).
- Eksklusjon av tannlegen, med eventuell offentliggjøring i NTFs Tidende.

Rådet kan også innstille overfor hovedstyret på eksklusjon dersom en tannlege ikke vil rette seg etter en avgjørelse i rådet.

*Maria Alvenes og Kirsti Halonen
Leder og medlem av NTFs råd for
tannlegeetikk*